

JIŘÍ ORTEN (1919–1941)

VĚDECKÁ KNIHOVNA
UNIVERZITY J. E. PURKYNĚ
V ÚSTÍ NAD LABEM

94. výročí narození

Dne **30. srpna 1919** se narodil český básník existencionalního zaměření, autor próz, knižních dramát a literárně zaměřených deníků, **Jiří Orten**.

Vlastním jménem Jiří Ohrenstein pocházel z **Kutné Hory** z rodiny drobného obchodníka. Po maturitě na gymnáziu v Kutné Hoře odešel do Prahy studovat jazykovou školu. Na dramatické oddělení **Státní konzervatoře hudby** vstoupil v roce 1937 (vliv tu měl příklad bratra Oty Ornesta, pozdějšího divadelního režiséra), absolvoval tři ročníky. Studia byl nucen přerušit kvůli svému židovskému původu. Poté pracoval nějakou dobu v Židovské náboženské obci (spolu s básníkem podobného osudu Hanušem Bonnem). V roce 1936 mu zemřel otec a jeho starší bratr Ota odešel do Anglie, Jiří zůstal oporou matce a malému bratrovi Zdeňkovi, pouto však bylo narušeno zákazem opouštět Prahu a dalšími rasovými nařízeními a zákazy. Cítil se stále osamělejší, přinucen okolnostmi střídal byty, střídal zaměstnání. Pozoruhodným svědectvím o Ortenově životě jsou tři knihy jeho deníků: **Modrá, Žihaná a Červená**, do nichž si zaznamenával své postřehy, básně i výpisky z četby v období od 10. ledna 1938 až do osudného 30. srpna 1941, kdy byl sražen projíždějící německou sanitkou. Následkům těžkého zranění podlehl 1. září 1941 ve věku dvaadvaceti let.

Byl ovlivněn **existencialismem**, na jeho tvůrčí zrání mělo velký vliv přátelství s **Františkem Halasem**. Zpočátku byl jeho postoj ke světu určován něžnou, až naivní empatií, porozuměním k běžným věcem, připomínajícím začátky **Jiřího Wolkera** (unanimismus). Jako by v předtuše, jak krátký čas je mu určen, prodělal Jiří Orten během několika let horečnatý umělecký vývoj provázený mimořádnou tvořivostí. Významný je v jeho díle motiv návratu k jistotám dětství, k mateřské náruči jako ke zhmotnění prostoty a jistoty. Tyto motivy převažují v prvních dvou sbírkách **Čítanka jaro** (1939) a **Cesta k mrazu** (1940), které vydal pod pseudonymem **Karel Jílek**. Do následujících sbírek proniká rozhodujícím způsobem pocit zmaru a nesmyslnosti lidské existence, dřívější melancholie se mění v úzkostné prožívání absurdity (Jeremiášův pláč, Ohnice). Určujícím se stal pocit roztržky člověka s dějinným vývojem a pocit naprosté osamocení uprostřed nepřátelské skutečnosti. Literární vědec Václav Černý nazval Jiřího Ortena největším českým básníkem metafyzickým po Máchovi.

V NAŠÍ KNIHOVNĚ JE MOŽNÉ SI VYPŮJČIT:

Josef Kocián: Jiří Orten.

Jiří Orten: Čechy za oknem smutných duší; Eta, Eta, žlutí ptáci; Hrob nezavřel se; Knihy veršů.

Jiří Orten: Nech slova za dveřmi; Ohnice; Hořký kruh: korespondence s Věrou Fingerovou.

Jiří Orten: Červený obraz-výbor z milostné poezie.